The site of the former Gibišiai hillfort revealed a 20 cm layer of peaty soil, as well as redeposited, mixed, and mechanically redistributed cultural layers up to 1.2 m in thickness. A pit measuring 8.3 m in width and up to 1.2 m in depth was discovered in trench 1 – possibly a disturbed defensive ditch of the former hillfort (?).

Dovilė Baltramiejūnaitė,
Jonas Liugas

Bakainių papilio pylimas

2018–2022 m. Bakainių archeologiniam kompleksui (UK 23741) (Kėdainių r., Surviliškio sen.) priklausančio pirmojo papilio pylimo šlaite susiformavo paviršinio grunto nuošliauža. Kėdainių r. savivaldybei planuojant rengti tvarkybos darbų projektą, jos užsakymu 2023 m. UAB „Geobaltic“ atliko žvalgybinius geologinius tyrimus, AC – ir žvalgymus. Šiais tyrimais iki geologinio įžemio žvalgyta 15 gręžinių.

Bakainių piliakalnis su priklausiniais įrengtas Liaudos upelio kilpoje esančiame aukštumos kyšulyje. ŠV komplekso dalis skiriama piliakalnio aikštelei, į PR nuo jos – pirmasis papilys su už jo esančiu pirmojo papilio pylimu. Už pylimo į R, ŠR yra antrojo papilio teritorija su pylimu ŠR dalyje. Pylimas antrojo papilio teritoriją galėjo juosti ir iš P–PR pusės; tai matyti ir sudarytame reljefo modelyje (1 pav.). Kompleksas apardytas arimų ir natūralios erozijos. Aikštelės ir pylimai dirvonuoja, šlaitai – apaugę lapuočiais. Archeologiniai tyrimai Bakainiuose vykdyti ir anksčiau – 2012 ir 2013 m. (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 64–71; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 496). Tyrimais nustatyta, kad daugelyje vietų kultūrinis sluoksnis suardytas arimų, kai kur

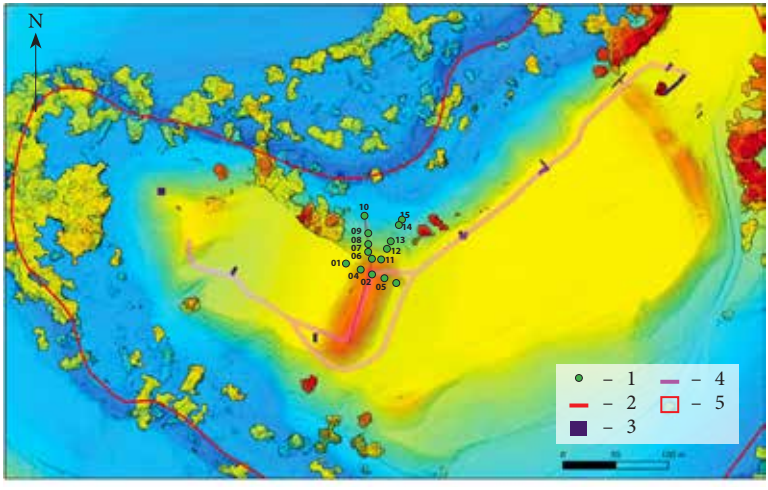

1 pav. Bakainių archeologinio komplekso reljefo modelis 2023 03 14 fotogrametrijos duomenimis: 1 – gręžiniai; 2 – geoelektrinio pjūvio I–I‘ vieta; 3 – M. Daubaro tyrimų vietos; 4 – M. Mačiulio žvalgymų vietos; 5 – vertybės teritorijos ribos. D. Baltramiejūnaitės brėž.

Fig. 1. Terrain model of the Bakainiai archaeological complex based on data from 14 March 2023 (Photogrammetry): 1 – boreholes; 2 – location of the geo-electric section (designated I–I’); 3 – areas excavated by M. Daubaras; 4 – areas surveyed by M. Mačiulis; 5 – boundaries of the archaeological complex.

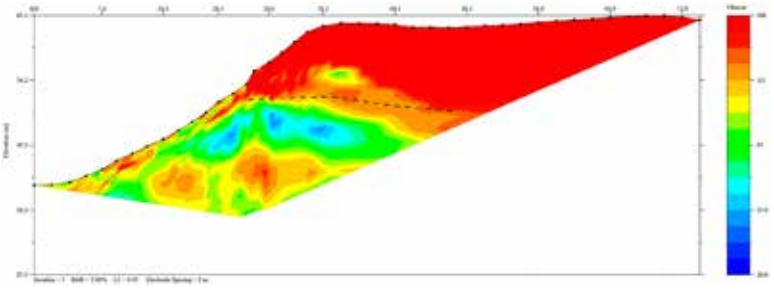

2 pav. Geoelektriniame pjūvyje I–I' spalvomis išskirti skirtingų varžų sluoksniai, paveikslo šone – savitųjų elektrinių varžų skalė, juoda punktyrinė linija rodo technogeno (t IV) ribą. J. Liugo brėž.

Fig. 2. Colour-coded areas of varying resistivity in the geo-electrical section (designated I–I'). The scale of specific electrical resistivities is provided on the right, and the black dashed line indicates the technogenic boundary (t IV).

fiksuota XIV a. ar ankstyvesnio laikotarpio struktūrų ar radinių.

2023 m. gręžiniais žvalgyta pirmojo papilio pylimo Š dalies viršus, Š, V ir R šlaitai, V ir R pašlaitės (gręžiniai 1–2, 4–6, 11) (1 pav.). Natūralus geologinis gruntas šiuose gręžiniuose pasiektas H_{abs} 53,90–54,80 m. Virš jo vietomis fiksuoti smėlio sluoksniai – galbūt buvusio paviršiaus horizontas, vietomis – iš karto pylimo sluoksniai su apdegusio molio fragmentais, angliukų liekanomis. Pylimas formuotas iš piltinio grunto – nevienalyčio įvairių gelsvų, rausvų, juodų atspalvių smėlio, priesmėlio, priemolio sluoksnių su molio intarpais, pavieniais smulkiais iriais angliukais, galbūt sutrešusios medienos liekanomis. Atskirų skirtinguose gręžiniuose fiksuotų sluoksnių tarpusavio sinchronizacija dėl per didelių gręžinių atstumų lieka neįvykdoma. Iš gręžinio 5 degėsingo juodo smėlio sluoksnio (H_{abs} 55,85 m) paimtas stambesnis medžio (ąžuolo) angliukas datuotas AMS ^{14}C – gauta 443–642 m. data (1506±29) (FTMC–VG41–1). Bandinys datavimui iš anksto vertinamas kaip rizikingas dėl galimo seno medžio efekto, tačiau kitokios datavimui tinkamesnės organikos nerasta. Aukščiausioje pylimo vietoje (Š dalies viduryje) piltinio, o apačioje galbūt vietoje besiklosčiusio paviršinio sluoksnio bendras storis siekia 8,6 m.

Technogeninių sluoksnių sanklodą – išplitimą ir storį – iliustruoja ir geologinių tyrimų duomenys. Pavyzdžiui, piltinis pylimo sluoksnis, pasižymintis labai aukštomis savitosiomis elektrinėmis varžomis, išskiriamas elektrinės tomografijos tyrimu sudarytuose geoelektriniuose pjūviuose (2 pav.); taip pat – lengvojo dinaminio zondavimo (DPL) duomenimis. Vertinant DPL duomenis, pylimo viršuje darytame gręžinyje 2 ties 8,2 m gyliu matomas staigus smūgių skaičiaus padidėjimas, rodantis kitokio pobūdžio (tankesnio ar stipresnio) grunto savybes.

Š pylimo dalies R pašlaitėje gręžinys darytas esamo seklaus griovio vietoje (gręžinys 3). Po dirvožemio ir maišyto priemolio sluoksniu 1,05 m gylyje pasiektas įžemis. Š šlaite žemiau pylimo susidariusios nuošliaužos vietoje virš įžemio fiksuoti maišyti deliuviniai sluoksniai, storėjantys (iki 3,35 m gylio) apatinėje šlaito dalyje.

The Embankment of the Bakainiai Outer Bailey

In 2023, a field survey was carried out on and around the first embankment of the Outer Bailey of the Bakainiai archaeological complex (Fig. 1). A total of 15 boreholes were drilled down to the natural geological base, and a geological

survey was carried out. The investigation revealed that the embankment was composed of heterogeneous fill (Fig. 2). The fill was 8.6 m in thickness at the highest point of the embankment, located in the middle of its N part, but this measurement may include a natural deposit at the base. Deluvium deposits were recorded on the N slope, below the embankment, reaching up to 3.6 m in thickness at the base of the slope.

Ingrida Čičiurkaitė, Rokas Kraniauskas, Elena Pranckėnaitė

Gyvenvietė Bėlio ežero saloje

2023 m. Bėlio ežero saloje ir salos povandeninėje priekrantėje (Švenčionių r., Švenčionių sen., Kochanovkos kaimas) buvo tęsiami 2022 m. pradėti archeologiniai tyrimai mokslinio pažinimo tikslais, siekiant surinkti daugiau duomenų apie naujai aptiktą ankstyvojo metalų laikotarpio gyvenvietę ežero saloje (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 17–21). 2023 m. ištirti dar 4 šurfai, bendras ištirtas plotas – 14 m^2. Du šurfai 3 – 3x1 m ir 4 – 7x1 m dydžio tirti saloje, tęsiant salos kultūrinio sluoksnio pjūvį R–V kryptimi. Kiti du šurfai (5–6) – 2x1 m dydžio tirti po vandeniu, siekiant išsiaiškinti išorines gyvenvietės struktūras salos Š ir P pusėse.

Bėlio ežero sala yra beveik apskrita, apie 40 m skersmens, nutolusi apie 150 m nuo ŠV ežero kranto (1 pav.). Tyrimų metu saloje aptiktas 40–45 cm storio senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, susidedantis iš juosvos durpės ir smėlio bei smulkaus žvyro intarpų. Sluoksnyje atidengtos įvairios archeologinės struktūros – židinys, darbo–buities vietos, rąstelių klojinys, stulpinės konstrukcijos statinio poliai–statramsčiai ir galbūt išorinė pastato siena. Buvo nustatyta, kad sala galėjo būti apstatyta perimetru. Atidengto statinio viduje buvęs pušies rąstelių klojinys yra salos R krašte, apie 3,7 m pločio ir tęsiasi iki išorinės sienos, formuotos iš durpių ir vytelių. Už jos, link ežero, homogeniškas kultūrinis sluoksnis nutrūksta, už jo rasti sukalti

1 pav. 2023 m. archeologinių tyrimų Bėlio ežero saloje situacijos planas: 1 – 2023 m. šurfai; 2 – 2022 m. šurfai; 3 – 2022 m. inventorizuoti poliai. R. Kraniausko brėž.

Fig. 1. Area plan of the 2023 excavation: 1 – 2023 test pits; 2 – 2022 test pits; 3 – piles recorded in 2022.